

KATEDRA TRZEBIATOWSKI

MALARSTWO

2017-2019

ALBUM NUMER 34 Z SERII A4 - TRZEBIATOWSKI

GALERIA
CENTRUM KULTURY
W CHOJNICACH
2020

JANUSZ GERARD STANISŁAW JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI urodził się w Chojnicach 9 lipca 1936 roku. Od 1954 roku nieprzerwanie żyje i pracuje w Krakowie. Jego twórczość to malarstwo, rzeźba plakat, mała forma rzeźbiarska, medalierstwo, a także realizacje w zakresie architektury i scenografii. W dorobku także twórczość poetycka. Za całokształt twórczości odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta i Krzyżem Oficerskim Orderu Polonia Restituta, Złotym Laurem za Mistrzostwo w Sztuce i wieloma innymi odznaczeniami i wyróżnieniami. Członek, Association Internationale des Arts Plastiques AIAP, Federation Internationale De La Medaille FIDEM, Académie Mérite Et Dévouement Français, członek honorowy Polish Pastel Society of America, Stowarzyszenia Twórczego POLART, Stowarzyszenia Pastelistów Polskich, Związku Polskich Artystów Plastyków, Związku Literatów Polskich, Stowarzyszenia Artystyczno-Literackiego i innych. Wystawiał za granicą w: Anglii, Armenii, Austrii, Belgii, Bułgarii, Chinach, Czechach, Danii, Estonii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Indiach, Irlandii, Izraelu, Japonii, Kanadzie, na Kubie, w Luksemburgu, Meksyku, Niemczech, Norwegii, Polsce, Rosji, Serbii, Słowacji, Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, Syrii, Szwajcarii, Szwecji, Ukrainie, na Węgrzech, we Włoszech. 235 wystawy indywidualne w kraju i za granicą, udział w 525 wystawach międzynarodowych, ogólnopolskich i środowiskowych. Łącznie 760 wystaw.

PRACE JANUSZA TRZEBIATOWSKIEGO ZNAJDUJĄ SIĘ W NASTĘPUJĄCYCH MUZEACH:

1. British Museum, Londyn (Wielka Brytania),
2. Ermitaż, Sankt Petersburg i inne muzea państwowe w Rosji,
3. Muzeum Narodowe w Chinach, Museum of Modern Art Shanghai (Chiny),
4. Ogaki Poster Museum (Japonia),
5. Royal coin Gabinet, National Museum of Monetary history, Sztokholm (Szwecja),
6. Lahti Art Museum (Finlandia),
7. Museo centro Danteso, Rawenna (Włochy),
8. Muzeum Sztuki Watykan,
9. Moravska Galerie, Brno (Czechy),
10. Museum der Bidenden Kunst, Lipsk (Niemcy),
11. Musee des Beaux-Arts, Mons (Belgia),
12. Musee de l’Affiche, Paryż (Francja),
13. Galeri Konstars centrum, Malmö (Szwecja),
14. Museo consejo Superior de Deportes, Madryt (Hiszpania),
15. L’Institut Polonoise, Paryż (Francja),
16. Museum Miasta Straznicy (Bułgaria),
17. Kunst hallen, Uppsala (Szwecja),
18. Musée de l’Affiche a Mons (Belgia),
19. Laens Land Sting Uppsala (Szwecja),
20. Musee Olimpique, Lozanna (Szwajcaria),
21. Mennica Anders Nyborg A/S (Dania),
22. Conseil Municipal, Saillans (Francja),
23. Dansk Plakat Museum, Åbyhrj (Dania),
24. Museum Numizmatyki i Medali, Lwów (Ukraina),
25. Polnisches Museum in Rapperswil (Szwajcaria),
26. Zbiory Miasta Beuningen (Holandia),
27. Światowe Muzeum Plakatu Listowel (Irlandia),
28. Kolekcja Konsulatu Generalnego Polski (Chiny),
29. Zbiory Loga 112 hoyerarde Norge (Norwegia),
30. Center Culture Jeunesse Musees Provincede Liege (Belgia),
31. Zbiory Związku Węgierskich Artystów Plastyków w Budapeszcie (Węgry),
32. Zbiory Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu,
33. Muzej Srema (Serbia),
34. Muzeum Medali Kremnica (Słowacja),
35. Muzeum Narodowe w Warszawie,
36. Muzeum Narodowe w Krakowie,
37. Muzeum Narodowe w Poznaniu,
38. Muzeum Narodowe w Szczecinie,
39. Muzeum Narodowe we Wrocławiu,
40. Muzeum Niepodległości w Warszawie,
41. Muzeum Śląskie w Katowicach,
42. Muzeum Historyczne Miasta Krakowa,
43. Muzeum Historyczne Miasta Stołecznego Warszawy,
44. Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu,
45. Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku,
46. Muzeum imienia Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy,
47. Muzeum Okręgowe w Chełmie,
48. Muzeum Okręgowe w Lublinie,
49. Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu,
50. Muzeum Okręgowe w Sandomierzu,
51. Muzeum Okręgowe w Tarnowie,
52. Muzeum Okręgowe w Chorzowie,
53. Muzeum Historyczno-Etnograficzne w Chojnicach,
54. Muzeum Piśmiennictwa Kaszubskiego w Wejherowie,
55. Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie,
56. Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie,
57. Muzeum Zachodnio-Kaszubskie w Bytowie,
58. Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie,
59. Muzeum PTTK w Puławach,
60. Muzeum Kresów w Lubaczowie,
61. Muzeum Teatru w Krakowie,
62. Muzeum Historii Ruchu Robotniczego w Poznaniu,
63. Muzeum Pomorza Środkowego w Koszalinie,
64. Muzeum Monet i Medali Jana Pawła II w Częstochowie,
65. Muzeum Templariuszy w Katowicach
66. Zbiory Zamku Królewskiego w Warszawie,
67. Zbiory Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie,
68. Zbiory Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie,
69. Zbiory Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie,
70. Zbiory Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie,
71. Zbiory Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku,
72. Zbiory Polskiej Akademii Nauk Zakład im. Ossolińskich we Wrocławiu,
73. Zbiory Sztuki Współczesnej Miasta Mikołowa,
74. Zbiory Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie,
75. Zbiory Kliniki im. Jana Pawła II w Krakowie,

76. Zbiory Wydawnictwa „Jagiellonia” w Krakowie,
77. Zbiory Książnicy Pomorskiej w Buku,
78. Zbiory Krakowskiego Domu Kultury,
79. Zbiory Biura Wystaw Artystycznych w Kielcach,
80. Zbiory Małopolskiego Biura Wystaw Artystycznych w Nowym Sączu,
81. Zbiory Biura Wystaw Artystycznych w Suwałkach,
82. Zbiory Biura Wystaw Artystycznych w Tarnowie,
83. Zbiory Galerii „Centrum” w Krakowie – Nowej hucie,
84. Zbiory Domu Środowisk Twórczych w Łomży,
85. Zbiory Biura Wystaw Artystycznych w Bydgoszczy,
86. Zbiory Myślenickiego Ośrodka Kultury,
87. Zbiory Fundacji Kultury Polskiej w Warszawie,
88. Galeria Sztuki Współczesnej DK HTS w Krakowie,
89. Galeria Sztuki Państwowej Szkoły Muzycznej w Krakowie - Nowej Hucie,
90. Kolekcja plakatu Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie pod patronatem Polskiej Akademii Nauk
91. Kolekcja „Sacro Art” Krakowie,
92. Kolekcja Biura Wystaw Artystycznych w Olkuszu,
93. Kolekcja Plakatu Opery Krakowskiej w Krakowie,
94. Kolekcja Sztuki Współczesnej Hotelu Klimczok w Szczyrku,
95. Kolekcja Biura Wystaw Artystycznych w Miechowie,
96. Kolekcja Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii w Olsztynie,
97. Galeria Sztuki Współczesnej w Chojnicach,
98. Dom Pracy Twórczej (muzeum) w Miechowie,
99. Archiwum Plakatu Turystycznego RPK Lublin,
100. Zbiory Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie,
101. Zbiory Towarzystwa Pastelistów Polskich w Nowym Sączu,
102. Zbiory Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa,
103. Zbiory „Kuznicy” w Krakowie,
104. Zbiory BWR w Krakowie,
105. Zbiory Okręgu Związku Polskich Artystów Plastyków w Szczecinie,
106. Zbiory Domu Pracy Twórczej w Uhrze,
107. Zbiory Centrum Kultury w Rejowcu,
108. Zbiory Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Bydgoszczy,
109. Muzeum Janusza Trzebiatowskiego w Siennicy Różanej (w organizacji),
110. Stała galeria plakatu artystycznego Janusza Trzebiatowskiego w zespole szkół w Siennicy Różanej,
111. Medalierstwo Janusza Trzebiatowskiego w fotografice, ekspozycja stała, Zespół szkół w Chojnicach,
112. Malarstwo Janusza Trzebiatowskiego, ekspozycja stała U. G. Siennica Różana,
113. Muzeum Janusza Trzebiatowskiego w Chojnicach (kolekcja 520 dzieł).

Także w licznych zbiorach prywatnych w kraju i za granicą, m. in. w Austrii, Armenii, Anglii Belgii, Chinach, Republice Czech, Danii, Finlandii, Francji, Holandii, Hiszpanii, Irlandii, Kanadzie, Niemczech, Norwegii, Rosji, Słowacji, Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, Szwajcarii i Szwecji.

WYDAŁ NASTĘPUJĄCE TOMIKI POEZJI:

1. Poezje, posłowie Stanisław Franczak, Oficyna Wydawnicza KKAL, Kraków 1993,
2. Przyjaciółko moja, posłowie Maciej Naglicki, Oficyna Wyd. Agat-Print, Kraków 1994,
3. Ogrody sztuki, posłowie Michał Ciechański, Oficyna Wyd. KKAL, Kraków 1996,
4. Przesztenie miłości, posłowie Michał Siemaszko, Oficyna Wyd. KKAL, Kraków 1997,
5. Fotografie pamięci, wstęp Piotr Augustynek, Wyd. ST POLART, Kraków 1999,
6. Ona, wstęp Bolesław Faron, Kraków 2001, Wyd. J. T. Chełm – Kraków 2003,
7. Pomiędzy, wstęp Jan Pieszcachowicz, Oficyna Wyd. Agat-Print, Kraków 2004,
8. Zapiski, wstęp Jan Pieszcachowicz, Wydawnictwo ST POLART, Kraków 2005,
9. Dotyk, Wydawnictwo Stowarzyszenia Twórczego POLART Kraków 2007,
10. Pieta, wstęp Stanisław Dziedzic, Wyd. Towarzystwa Słowaków w Polsce 2010,
11. Krawędzie, wstęp Stanisław Dziedzic, Jan Pieszcachowicz, Bolesław Faron, wyd. TSP Kraków- Chojnice 2013,
12. „Dyskurs”, wydanie Muzeum Janusza Trzebiatowskiego w Chojnicach, 2014,
13. „A może...”, wstęp Maciej Naglicki, wydanie Muzeum Janusza Trzebiatowskiego w Chojnicach, 2015,
14. „Między czasem”, wstęp Józef Lipiec, wydanie Muzeum Janusza Trzebiatowskiego w Chojnicach, 2016.
15. „Myśli”, wstęp Bolesław Faron, wydanie Muzeum Janusza Trzebiatowskiego w Chojnicach, 2017.

Także liczne publikacje w wydawnictwach prasowych, książkach i almanachach.

JANUSZ GERARD STANISŁAW JUTRZENKA-TRZEBIATOWSKI

was born in Chojnice on the 9th of July 1936. Since 1954 he has continuously lived and worked in Krakow. His work comprises painting, sculpture, poster, small sculpture form, medallion art, as well as projects in architecture and scenography. In his heritage there also is poetry. For his lifetime achievements he was awarded the Knight's Cross and the Officer's Cross of the Order of Rebirth of Poland, the Gold Laurel for Mastery in the Art and many more awards and distinctions. He is a member of Association Internationale des Arts Plastiques AIAP, Federation Internationale De La Medaille FIDEM, Polish Pastel Society of America, Creative Society POLART, the Society of Polish Pastellists, the Association of Polish Artists and Designers, the Association of Polish Literates, the Art and Literature Creative Society and others. He has had exhibitions in: England, Armenia, Austria, Belgium, Bulgaria, China, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Spain, Netherlands, India, Ireland, Israel, Japan, Canada, Cuba, Luxembourg, Mexico, Germany, Norway, Poland, Russia, Serbia, Slovakia, the USA, Syria, Ukraine, Hungary and Italy. He has had 224 individual exhibitions in the country and abroad, he has participated in 516 international, nationwide and regional exhibitions. A total of 740 exhibitions.

JANUSZ TRZEBIATOWSKI'S ARTWORKS CAN BE SEEN IN THE FOLLOWING MUSEUMS:

1. British Museum, London (the United Kingdom),
2. Hermitage, Sankt Petersburg and other national museums in Russia,
3. National Museum in China. Museum of Modern Art Shanghai (China),
4. Ogaki Poster Museum (Japan),
5. Royal Coin Cabinet, National Museum of Monetary History, Stockholm (Sweden),
6. Lahti Art Museum (Finland),
7. Museo Centro Danteso, Ravenna (Italy),
8. Museum of Arts Vatican City,
9. Moravska Galerie, Brno (Czech Republic),
10. Museum der Bildenden Kunst, Leipzig (Germany),
11. Musée des Beaux - Arts, Mons (Belgium),
12. Musée de l'Affiche, Paris (France),
13. Galeri Konstans Centrum, Malmö (Sweden),
14. Museo Consejo Superior de Deportes, Madrid (Spain),
15. L'Institut Polonoise, Paris (France),
16. Straznitsa City Museum (Bulgaria),
17. Kunst Hallen, Uppsala (Sweden),
18. Musée de l'Affiche a Mons (Belgium),
19. Laens Land Sting Uppsala (Sweden),
20. Musée Olimpique, Lozanna (Switzerland),
21. Mint Anders Nyborg A/S (Denmark),
22. Conseil Municipal, Saillans (France),
23. Dansk Plakat Museum, Aabyhøj (Denmark),
24. Museum of Numismatics and Medals, Lviv (Ukraine),
25. Polnishes Muséum in Rapperswill (Switzerland),
26. Collection of Beuningen City (Netherlands),
27. World Poster Museum Listowel (Ireland),
28. Kollektion of the Consulate Generale of Poland (China),
29. Collections of Loga 112 Hoyerarde Norge (Norway),
30. Center Culture Jeunesse Musées Provincede Liège (Belgium),
31. Collection of the Hungarian Association of Visual Artists in Budapest (Hungary),
32. Collection of the Polish Academy of Sciences in Vienna,
33. Muzej Srema (Serbia),
34. Museum of Medals Kremnica (Slovakia),
35. National Museum in Warsaw,
36. National Museum in Krakow,
37. National Museum in Poznan,
38. National Museum in Szczecin,
39. National Museum in Wrocław,
40. Museum of Independence in Warsaw,
41. Museum of Silesia in Katowice,
42. Historical Museum of Krakow,
43. Historical Museum of the capital city of Warsaw,
44. Museum of Medallion Art in Wrocław,
45. Museum of Middle Pomerania in Slupsk,
46. Museum of Leon Wyczółkowski in Bydgoszcz,
47. Regional Museum in Chelm,
48. Regional Museum in Lublin,
49. Regional Museum in Nowy Sacz,
50. Regional Museum in Sandomierz,
51. Regional Museum in Tarnow,
52. Regional Museum in Chorzow,
53. Historical and Ethnographic Museum in Chojnice,
54. Museum of Kashubian Writing in Wejherowo,
55. Museum of Jagiellonian University in Krakow,
56. National Majdanek Museum in Lublin,
57. West Kashubia Museum in Bytow,
58. Museum of Sport of Tourism in Warsaw,
59. Museum of Polish Tourist and Sightseeing Society in Pulawy,
60. Museum of Borderlands in Lubaczow,
61. Museum of Theatre w Krakow,
62. Museum of the History of Labor Movement in Poznan,
63. Museum of Central Pomerania in Koszalin,
64. Museum of Coins and Medals Commemorating John Paul II in Czestochowa,
65. Collection of the Royal Castle in Warsaw,
66. Collection of the Jagiellonian Library in Krakow,
67. Collections of the Fine Arts Society in Warsaw,

68. Collections of the Fine Arts Society in Krakow,
69. Collection of the Academy of Fine Arts in Krakow,
70. Collection of the Centre of Polish Sculpture in Oronsk,
71. Collection of Polish Academy of Sciences, Department of the Ossolinski's in Wrocław,
72. Collection of the City of Mikolow,
73. Collections Castle of the Pomeranian Dukes in Szczecin,
74. Collection of the John Paul II Clinic in Krakow,
75. Collection of the Publishing House „Jagiellonia” in Krakow,
76. Collection of the Pomeranian Library in Buk,
77. Collection of the Community House of Krakow,
78. Collection of the BWA in Kielce,
79. Collection of the BWA of Lesser Poland in Nowy Sacz,
80. Collection of the BWA in Suwalki,
81. Collection of the BWA in Tarnow,
82. Collection of the “Centrum” Gallery in Krakow - Nowa Huta,
83. House of Creative Communities in Lomza,
84. Collection of the BWA in Bydgoszcz,
85. Collection of the Myslenice Community Centre,
86. Collection of the Polish Cultural Foundation in Warsaw,
87. Modern Art Gallery DK HTS in Krakow,
88. Art Gallery PSM in Krakow - Nowa Huta,
89. Collection „Sacro Art” in Krakow,
90. Collection of the BWA in Olkusz,
91. Collection of Krakow Opera Poster in Krakow,
92. Contemporary Art Collection Klimczok Hotel in Szczyrk,
93. Collection of the BWA in Miechow,
94. Collection of Warmia and Masuria Philharmonics in Olsztyn,
95. Modern Art Gallery in Chojnice,
96. House of the Creative Work in Miechow,
97. Archive of Touristic Poster RPK Lublin,
98. Collection of the Ministry of Culture and Science in Warsaw,
99. Collection of the Society of Polish Pastellists in Nowy Sacz,
100. Collection of the Department of Culture and National Heritage of the Krakow City Council,
101. Collection of „Kuznica” in Krakow,
102. Collection of the BWR in Krakow,
103. Collection of the Association of Polish Artists and Designers in Szczecin,
104. Collections House of Creative Work in Uhr,
105. Collections Cultural Centre in Rejowiec,
106. Collection of the Department of Culture and Art of the Bydgoszcz City Council,
107. Museum of J. Trzebiatowski in Siennica Rozana (under organisation),
108. Permanent Gallery of Artistic Poster of J. Trzebiatowski in the Group of Schools in Siennica Rozana,
109. Medals of J. Trzebiatowski /permanent exposition / in the Group of Schools in Chojnice,
110. Paintings of J. Trzebiatowski, /permanent exposition/ Siennica Rozana,
111. Gallery of the Museum of Janusz Trzebiatowski in Chojnice (collection of 520 artworks).

Also in numerous private collections in the country and abroad including Austria, Armenia, England, Belgium, China, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Netherlands, Spain, Ireland, Canada, Germany, Norway, Russia, Slovakia, the USA, Switzerland, Sweden.

HE PUBLISHED THE FOLLOWING BOOKS OF POETRY:

1. *Poetry*, epilogue Stanisław Tomczyk, Publisher KKAL, Krakow 1993.
2. *My friend*, epilogue Maciej Naglicki, Publisher Agat-Print, Krakow 1994.
3. *Gardens of Art*, epilogue Michał Ciechański, Publisher KKAL, Krakow 1996.
4. *Spaces of love*, epilogue Michał Siemaszko, Publisher KKAL, Krakow 1997.
5. *Photographs of memory*, introduction Piotr Augustynek, Publisher ST POLART, Krakow 1999.
6. *She*, introduction Bolesław Faron, Krakow 2001, Publisher J.T. Chelm – Krakow 2003.
7. *In-between*, introduction Jan Pieszcachowicz, Publisher. Agat-Print, Krakow 2004.
8. *Notes*, introduction Jan Pieszcachowicz, Publisher ST POLART, Krakow 2005.
9. *Touch*, Publisher Creative Association POLART Krakow 2007.
10. *Pieta*, introduction Stanisław Dziedzic, Publisher The Slovaks Association in Poland 2010.
11. *Edges*, introduction Stanisław Dziedzic, Jan Pieszcachowicz, Bolesław Faron, Publisher TSP Krakow – Chojnice 2013.
12. *Discourse*, Edition - Museum of Janusz Trzebiatowski in Chojnice, 2014.
13. *Or maybe*, introduction Maciej Naglicki, Edition - Museum of Janusz Trzebiatowski in Chojnice, 2015.
14. *Between time*, introduction Józef Lipiec, Edition - Museum of Janusz Trzebiatowski in Chojnice, 2016.

As well as numerous publications in the press, books and almanacs.

JANUSZ TRZEBIATOWSKI, POLAND 30-250 KRAKOW, UL. GAJÓWKA 25, TELEPHONE: +48 (12) 429-70-40, 502-218-629, www.galeriatrzebiatowskiego.pl

MONIKA KOZIOŁ KATEDRA

Cykl *Katedra* Janusza Trzebiatowskiego, zapoczątkowany w 2017 roku, ma swoją genezę w pobycie artysty w Armenii na początku lat 90. Obecnie składa się z ponad czterdziestu prac, które nie tworzą jednolitego zbioru. Zastosowanie zróżnicowanych środków formalnych oraz wieloaspektowe ujęcie tematu sprawia, że można wydzielić kilka grup obrazów, a każda z nich otwiera nowe pole interpretacji.

W obrębie cyklu możemy wyróżnić kilka powtarzających się form, pełniących funkcję znaków, które składają się na język wypowiedzi artystycznej. Są to między innymi: budowle sakralne, chaczary, dwuskrzydłowe wrota, maswerki, okna zwieńczone półokrągłym łukiem, ostrołuki, sklepienia, szczyty dachów, sztandary, wieże. Artysta najczęściej umieszcza jedną z tych form na jednolitym tle. Stosując oszczędne środki formalne nierzadko zbliża się do abstrakcji geometrycznej. Dopiero bliższa obserwacja danego przedstawienia ujawnia jego wizualne podobieństwo z fragmentami architektonicznymi – na przykład z półokrągłymi łukami okien. Utrzymane w ograniczonej kolorystyce obrazy (dominuje czern, biel, błękit, zieleń) są surowymi formalnie ujęciami tematu. Szczególnie ważną rolę odgrywa w nich biel. Artysta świadomie rezygnuje z nakładania białej farby olejnej na płótno, wykorzystując barwę podłoża. Obok tak konstruowanych przedstawień pojawiają się także prace, w których płasko kładziony kolor sąsiaduje z dekoracyjnie potraktowaną powierzchnią płótna, uzyskiwaną między innymi za pomocą techniki impastu. W tych obrazach przebija się charakterystyczny dla Janusza Trzebiatowskiego styl wypracowany w malarstwie. Jest on także widoczny w sposobie formowania koloru, który przechodzi od ciemnych tonów umieszczanych na krawędziach ku jasnemu centrum. Dzięki takiemu rozwiązaniu mamy wrażenie wewnętrznego rozświetlenia się malowanego obiektu. Taki wachlarz zastosowanych środków formalnych, który akcentuje i skupia uwagę widza na centralnie umieszczonym przedmiocie, wytwarza przestrzeń sprzyjającą refleksji nad istotą malarstwa i dopowiadaniu historii znajdujących się poza płótnem obrazu.

Za wybranymi i namalowanymi przez artystę motywami kryją się odniesienia do historii sztuki, filozofii, czy religii, w tym wypadku pojmowanej jako uniwersalne doświadczenie duchowe. I tak tytuł cyklu oraz wybrane z niego obrazy, ukazujące na przykład okna zakończone ostrym łukiem, maswerki czy fragment przetworzonego sklepienia palmowego, bezpośrednio kojarzą się z katedrą gotycką¹, której poszczególne elementy architektoniczne kryją bogatą symbolikę. Sama budowla była symbolem Niebiańskiego Jeruzalem. Natomiast umiejscowione w zachodniej ścianie portale to „bramy raju” prowadzące w stronę ołtarza, czyli „ku niebu”. Była to droga wiodąca od świata świeckiego (profanum) do przestrzeni sacrum². To jedynie kilka przykładów z bogatej symboliki katedry. Jednak to co istotne, to przekonanie, że poprzez kontemplację wnętrza budowli możliwe było dotarcie do Absolutu. Zachwyt nad materią miał prowadzić do rozwoju duchowego. Ważnym elementem w procesie kontemplacji było światło, nie tylko to przenikające przez okna witrażowe kościołów gotyckich, na co pozwalała ich konstrukcja, ale także to odbijające się od bogatego wyposażenia, wykonanego ze złota i kamieni szlachetnych³. Światło jako zjawisko fizyczne było utożsamiane z boskim światłem, którego zadaniem było także duchowe upiększanie wiernych⁴. W cyklu *Katedra* Janusz Trzebiatowski także eksploruje temat światła, w ujęciu symbolicznym i formalnym.

W kontekście tej serii obrazów interesujące może być także wpisanie figury ludzkiej w rzut katedry gotyckiej. Takie myślenie ma swoją genezę w dziele Witruwiusza⁵, który proporcje ludzkiego ciała przełożył na język architektury. Janusz Trzebiatowski natomiast dostrzega sylwetkę człowieka w bryle budowli sakralnej, potęgując to wrażenie poprzez użycie ciepłych ugrów. Człowiek jest tutaj miarą wszystkiego.

Ważną grupę obrazów tworzą przedstawienia monumentalnych chaczkarów – kamiennych płyt wotywnych upamiętniających wydarzenie lub osobę, charakterystycznych dla kultury ormiańskiej. Dosłowne znaczenie słowa „chaczkar” to „kamień – krzyż”. Ich powierzchnię zdobiono roślinnym ornamentem, który symbolizował życie i zmartwychwstanie. Inny trop interpretacyjny to wątek biograficzny artysty i jego pobyt w Armenii. Zawarte w obrazach refleksje po pobycie tworzą miejsce pamięci osobistej artysty, co także ujawnia się w pracach inspirowanych sylwetką bazyliki w rodzinnych Chojnicach.

¹ Warto jednak zaznaczyć, iż nie zawsze kościół gotycki jest kościołem katedralnym.

² J. Sprutta, *Mistyka katedry gotyckiej. Architektura sakralna jako obraz i symbol postawy modlitwowej* [w:] „Studia Gnesnensia”, tom XXVIII, 2014, s. 232-233.

³ Tamże, s. 234, ⁴ Tamże, s. 235, ⁵ Tamże, s. 237.

MONIKA KOZIOŁ CATHEDRALS

Janusz Trzebiatowski's series 'Cathedrals' (begun in 2017) has, as its inception, the period of time that the artist spent in Armenia at the beginning of the 1990s. Currently, this is an oeuvre of over 40 works of art that do not form a single-themed collection. The artist's use of a range of means of expression as well as a multi-layered understanding of the subject matter enables us to select one of many groups of paintings – each of which opens up new fields of interpretation.

Within the series we can identify a number of reoccurring forms, they are symbols which make up the artist's language of expression. These include sacred buildings, khachkars (carved monumental crosses), twin portals, tracery (the stone-work that supports the glass in Gothic windows), archivolts (round-arched windows), pointed arches, vaulting, roof tops and towers. The artist most commonly paints one of these on a uniform background. Using minimal artistic devices the artist sometimes comes close to geometric abstraction. It is only upon closer observation that these architectural elements become apparent, for example, the semi-circular arches of windows. The limited use of colour (mainly black, white, blue and green) makes for an austere approach to the painter's craft with white playing the most significant role. However the artist consciously refrains from applying white oil paint to the canvas and instead, allows the canvas be a part of the painting. There are however, paintings in which sparsely applied colour lies next to decorative impasto. Trzebiatowski's idiosyncratic painterly style shines through in these paintings. It is also apparent in the way he makes colour travel from the dark periphery towards an illuminated centre creating illumination from within. This range of techniques which highlights the centre of the painting and draws the viewer's attention towards it, creates space for experiencing the Divine and the nature of Art in itself as well as the story beyond the canvas.

The artist's choice of motifs conceals references to the history of art, to philosophy or to religion, which in this case, is understood as a universalistic spiritual experience. And thus it is that the title of the series, as well as individual pieces which portray arched windows, tracery, or a fragment of palmed vaulting, directly suggest a Gothic cathedral. Such cathedrals contain rich symbolism in their individual details. Their very structure was the symbol of heavenly Jerusalem. The portals of the western wall are The Gates of Paradise leading to the

altar ie., towards heaven. This is the path that leads us from the secular into the sacred. This is just some of the rich symbology of a cathedral. It was believed that by contemplating the interior of a cathedral the believer could reach the Absolute. Feeling awe towards these tangible elements of art was supposed to lead one in the direction of spiritual development. An important element in the contemplative process was light. Light comes through stained-glass windows of a Gothic church and it is designed to modulate the light in an appropriate way and to fuse with the reflections coming from the church paraphernalia, usually gold encrusted with gems. Light as a physical phenomenon was seen as a reflection of Divine light and as such, had the task of spiritually beautifying 'the faithful'. In the 'Cathedral' series Janusz Trzebiatowski explores the theme of light in terms of form as well as in terms of symbolism.

In these paintings the human figure is intermeshed with the design of the plans of the Gothic cathedral. This has its genesis in the work of Vitruvius who transposed the proportions of the human body onto the language of architecture. Janusz Trzebiatowski sees the human form as the sacred building and he uses warm ochre (a colour) to enhance this symbiosis. Here the human being is the measure of all.

An important group of paintings is the depiction of monumental khachkars which are carved memorial stele commemorating events or a person and they are characteristic of Armenian culture. Literally, cross + stone in Armenian is 'Khachkar'. Their surfaces are decorated with plant-like motifs which symbolize life and resurrection. An alternative angle to understanding the works is the artist's past history and the time he spent in Armenia and his reflections upon and his memories of his visit there. There are also paintings inspired by the shapes of the Basilica in the artist's home town of Chojnice.

The 'Cathedral' series has unlimited scope for interpretation. Each and every painting is an experiment in technique and an attempt at approaching the subject matter in a novel way but the power of this series of paintings lies in its understatement. Subconsciously we know that we often see elements of sacred architecture but the artist does not employ literal religious symbols. This allows for a deeper contemplation of the nature of Art which leads to experience the ethereal. This is enhanced by strict discipline regarding formal devices especially in the black and white paintings.

DZIĘŁA

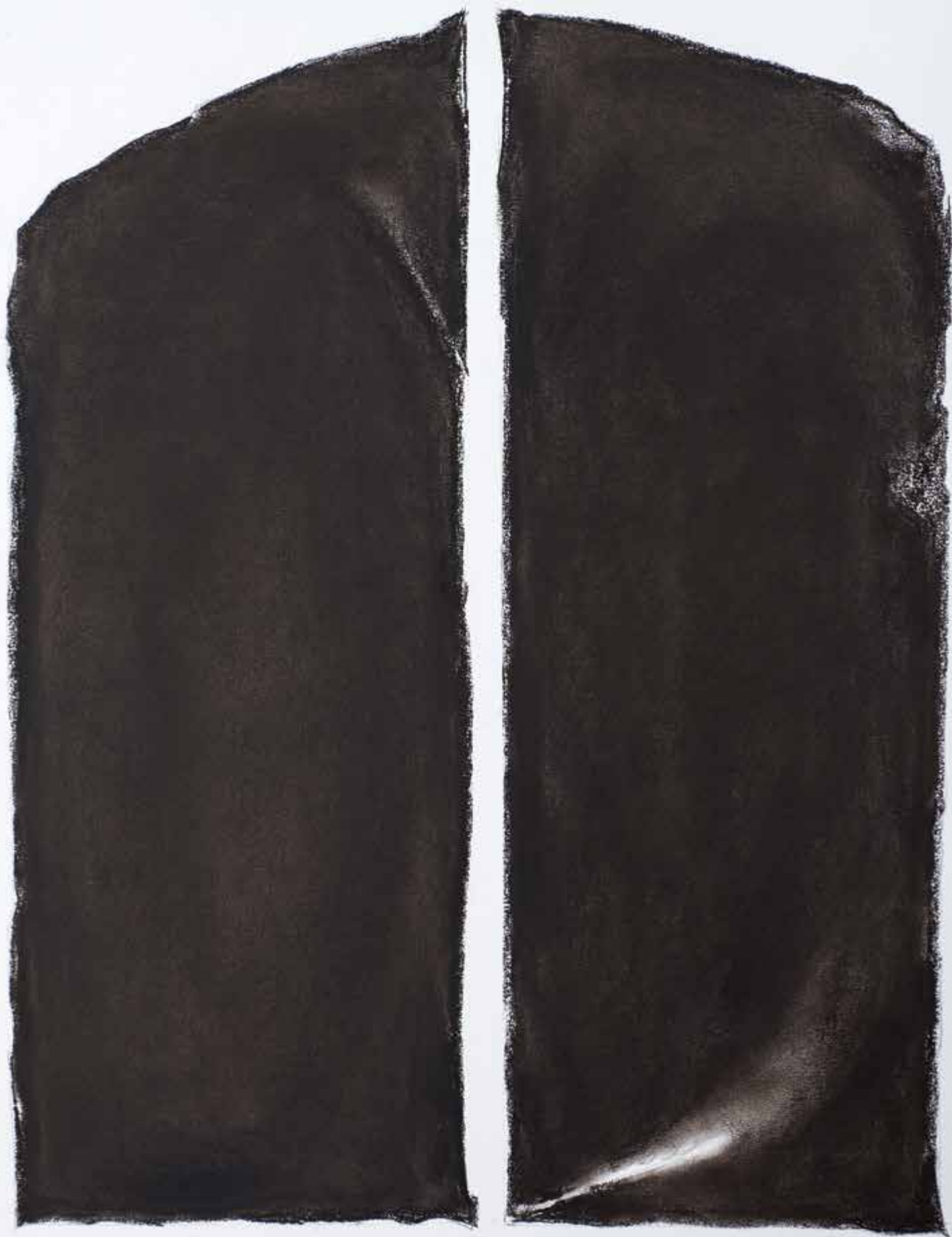

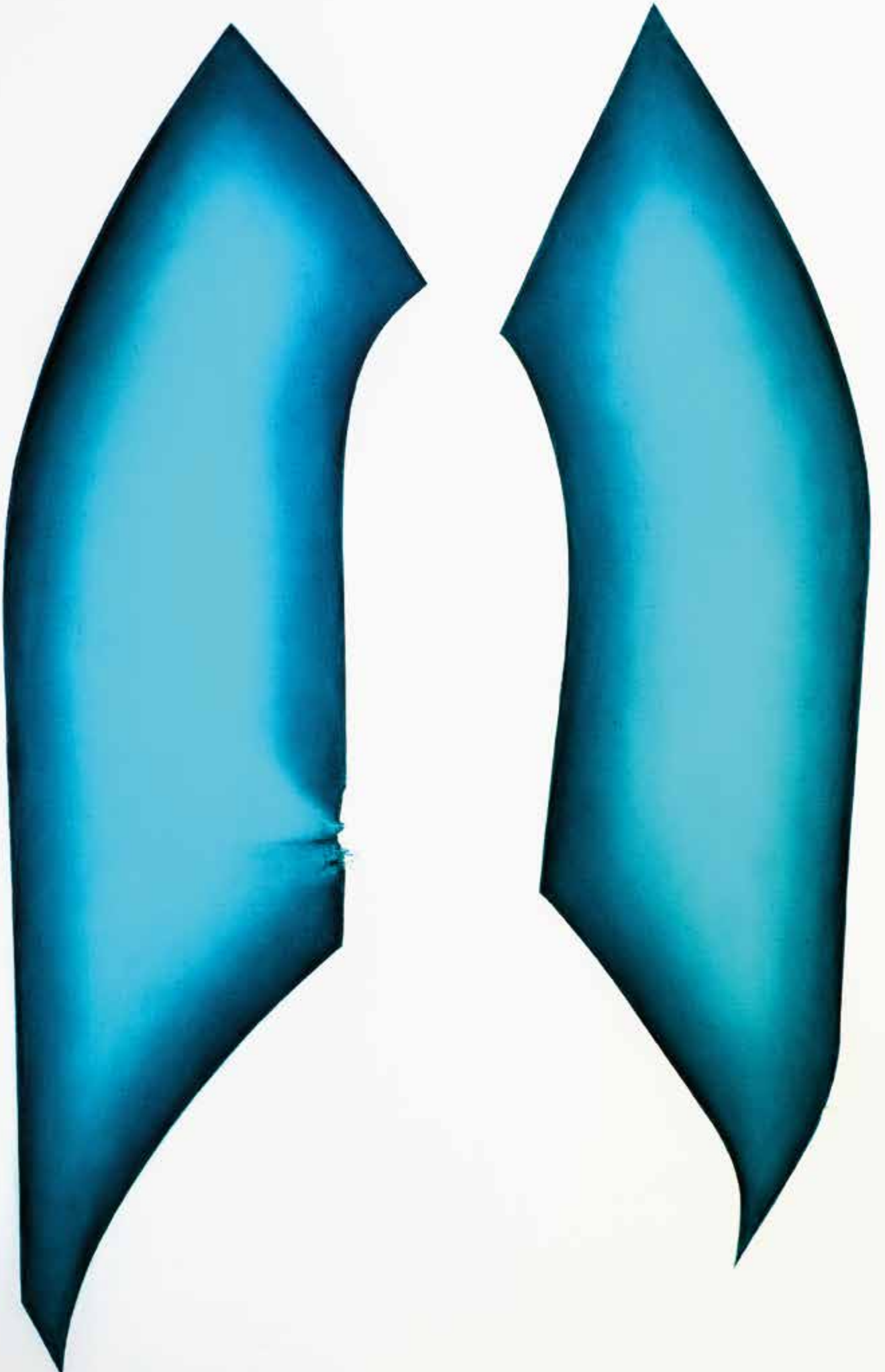

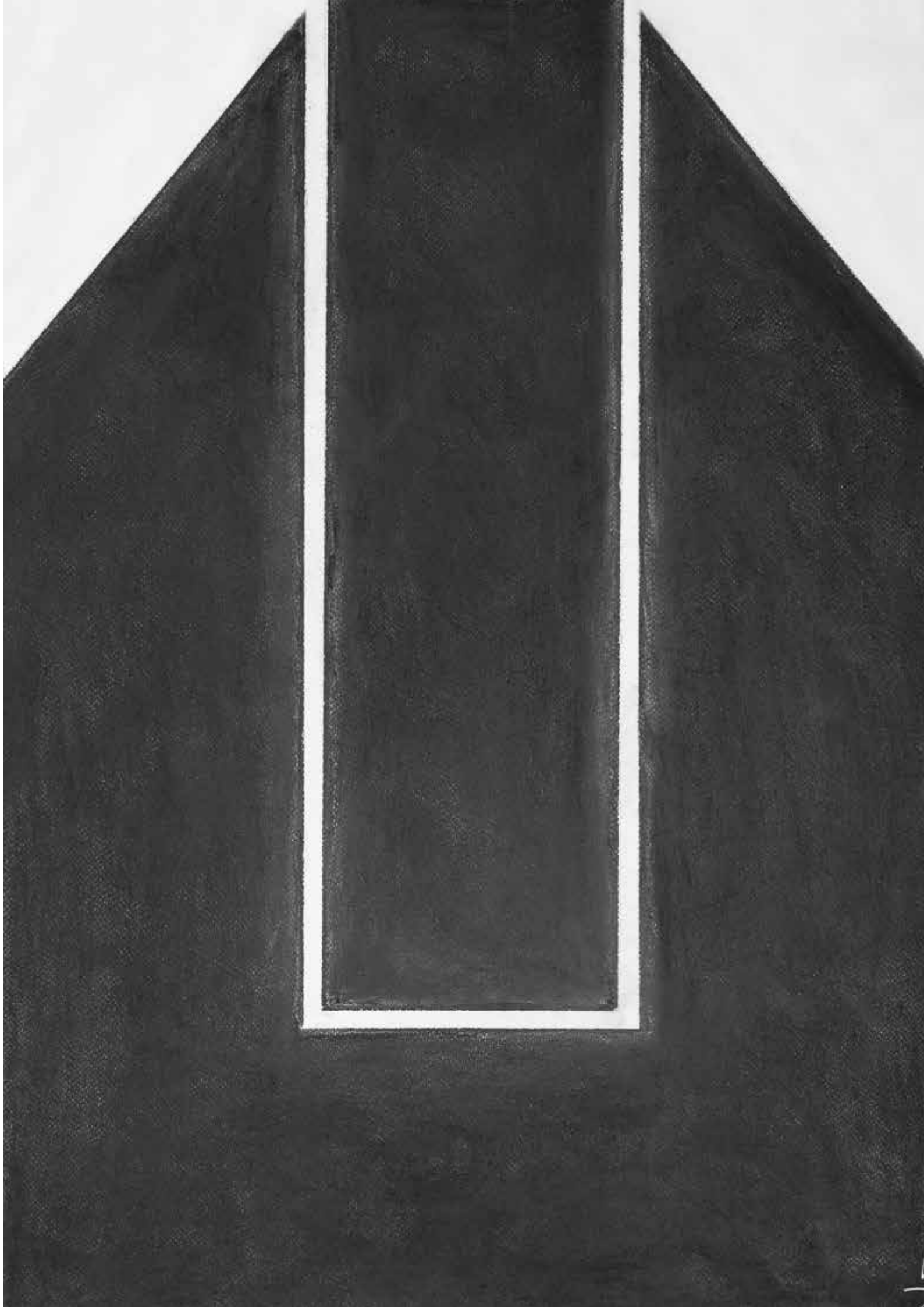

KATEDRA
to idea i synteza
pierwsze
znaczy DUCHA
drugie MATERIĘ

TRZEBIATOWSKI 2018.

Fotografie autora - Patrycja Szkoła Studio Hackert
Reprodukcje dzieł - Łukasz Dobranowski
Układ graficzny i przygotowanie do druku - Piotr Setlak
Wydawca:
Centrum Kultury w Chojnicach
ISBN 978-83-864-85-63-5
POLART
Druk - Drukarnia Leyko Sp. z o.o.